

1886

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam 12. szám.

Péntek, július 24.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, Gyöngyutó-utca 9. sz.
Ide ezimzandók az előfizetési
pénzek, hirdetések és nyiltérek.
Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . . . 3 " — " —
Negyedévre . . . . . 1 " 50 "
Egyes számok 12 krért
az elárúsító helyeken kaphatók.

NÉP JOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, VIII., Vas-utca 13. sz.
Ide küldendő a lap szellemi
részét illető minden közlemény.
Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . . . 3 " — " —
Negyedévre . . . . . 1 " 50 "
Egyes számok 12 krért
az elárúsító helyeken kaphatók.

Hogy áll a világ.

Itthon. Az, hogy 1500 cseh atyafi eljött Budapestre az országos kiállítás megtekintésére, az hogy barátságosan és szívélyesen fogadták őket, zavarba hozta a bécsi „nagy német“ lapokat, melyek nemcsak nem tudnak hova lenni mérgükben, hanem jajgatnak a régi dicsőség napról-napra hanyatlóbb fénye felett. Hiába! változnak az idők és mi is változunk az idővel. A fiatal Magyarország szeret építeni s nem igen tűri az új alkotások között az eléktelenítő és veszedelmes romokat. Így áll a dolog most a vármegyékkel: sokan sürgetik, hogy el kell azokat törölni végkép, hogy valami újat kell helyükbe tenni, másoknak ez nem kell, újra kell megcsinálni az egészet, nem kell foltozgatni, tatarozni s megtámasztani, mint a hogy a belügyminiszter teszi. Végezni kell vele, határozottan, nem kell experimentálni. Tehát ilyen foly a békés háború a vármegye felett s az alatt csöndesen sikkasztják a vármegyében a közpénzeket, a meddig lehet. Most Bars vármegyében járja. Az előtt megtették ugyanezt Pest - Pilis - Solt - Kis - Kunmegyében is, Zalában, Krassó- Szörényben, Nyitrában s a többi. Rendetlenség után rendetlenség egyik megyében, mint a másokban! Így vagyunk itthon és nem csinálunk egyelőre semmit, csak hallanunk kell, hogy a miniszterelnök jön, nagy szabó-ollóval, tüvel s foszlányos czérnával, hogy afféle Tisza-féle institucziót csináljon össze a vármegyéből.

Különb minden igen csöndes minálunk. A nagy meleg, mely már áldozatokat is követelt magának, nem engedi meg, hogy nagy akcióba fogjanak államférfiaink. Nem is az a magyar nép kívánalma, hogy kormányférfiai csináljanak kalandokat és politikai nagy ficzomokat, hanem igen is kívánja a békességes haladást, mely minden nagy veszélytől megóvhatja a nemzetet, a mely megengedné, hogy végre valahára lerázhassuk a Rotschildok uralmát, hogy ne tartozzunk zsidóknak, hanem csak önmagunknak. Jámor óhaj ez, és oly egyszerü volna az egész és oly áldásos, hogy szinte visszajajdunk attól, hogy csakugyan mi vagyunk-e az a magyar nép, a mely napról-napra veszi ajkaira az imaszót: „Uram, szabadíts meg minden gonosztól!“ s ez alatt érti a zsidó súlyosan nyomó nyűgét. Tisza miniszterelnök augusztus 10-ike körül utazik három heti tartózkodásra Ostendébe, mint minden évben tenni szokta. Ki tudja, hogy ott mit fog majd kifundálni.

Németországban még egyre tart a braunschweigi trónörökösödési vita, sőt odáig is jutottak már, hogy Hannover királyságot két részre osztani ajánlják, akként, hogy Hannover keleti

része Braunschweiggel egyesítessék és egy Welf utód alatt álljon. Ez azonban csak afféle caniculai terv és tarthatatlan. A német császár július 22-én este érkezett Gasteinba több heti tartózkodásra. Az öreg uralkodó igen gyöngének érzi magát, a mi felől persze a német lapok semmiféle hirt nem mernek hozni.

Angliában folyton nagy aggálylyal tekintik az orosz csapatok szaporítását a Herirud két partján és adatokkal bírnak a felől, hogy ott az orosz csapatok létszáma nagyobb, mint a mennyi békében szükséges. Az angol kormány tudatában van annak, hogy e csapatszaporítás világosabb magyarázatot kíván az eddigieknél, és tudja azt is, hogy Oroszország, noha ragaszkodik Zulfikar bírásához, voltaképen Meruschakot kívánja. Valószínű, hogy az oroszok Meruschakot megkapják, a miért viszont Oroszország elismeri az afghansz-tani emir jogait Zulfikart illetőleg. Minden esetre igen bonyolultak a viszonyok s úgy látszik, hogy Salisbury kormánya sokkal eltérőbb politikát fog

vább; minden fraktió gyülesez s végre a republikánus párt győzelme fogja megmutatni a francia nép életrealóságát.

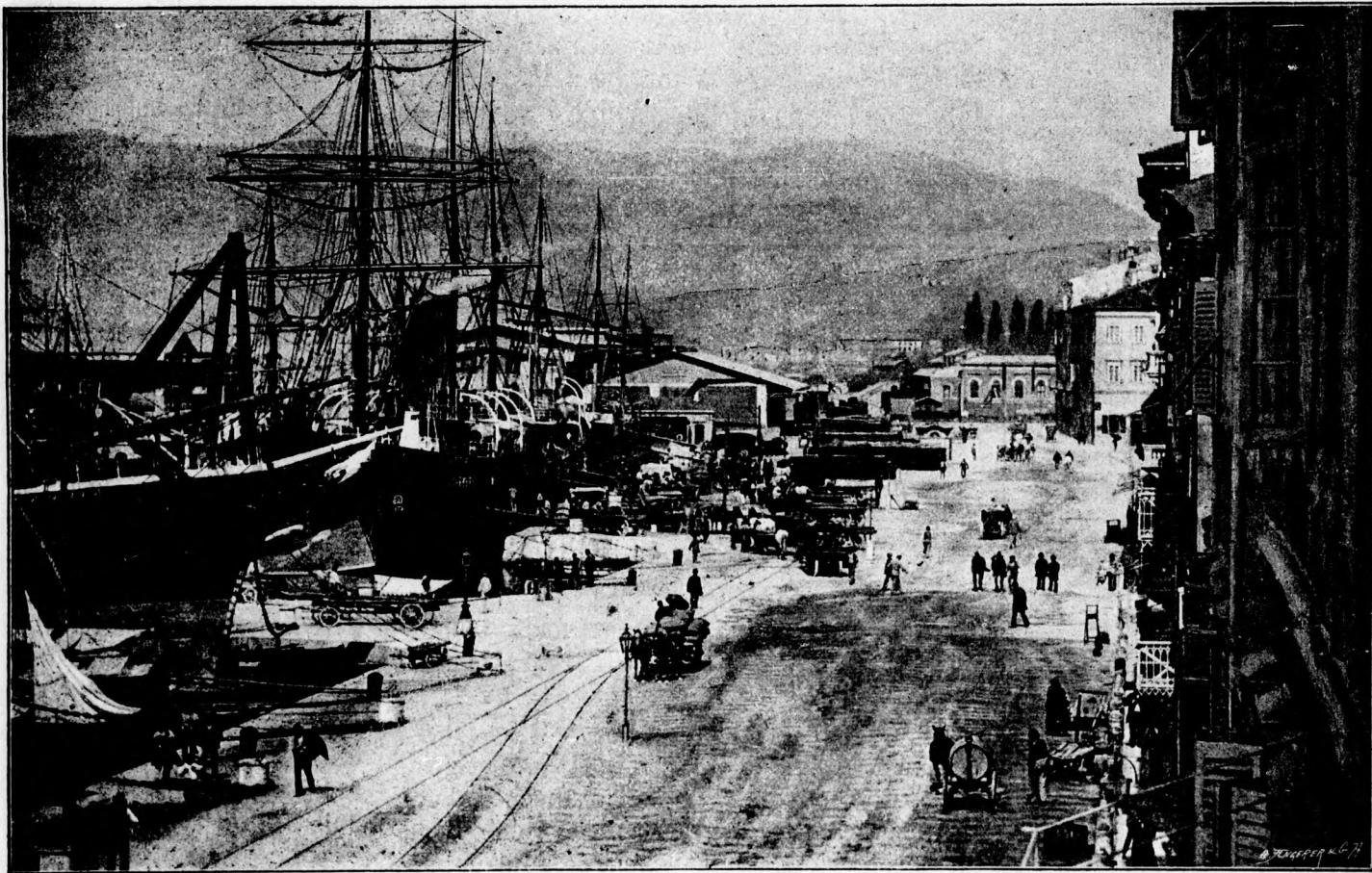
Az olasz gyarmatpolitikára, melyet Szudánnal szemben az olasz kormány érvényesíteni akar, Mancini bukásával némi világosság derült. Ferrari kapitány, ki márczius 10-én misszióval Massauht elhagyta, jun. 15-én kísérőjével, Nezzini orvossal együtt ismét oda érkezett. A két utazó jul. 20-án fog Nápolyba visszatérni, hogy az abissziniai udvarnál végzett küldetésükről számot adjanak. Hirlik, hogy Ferrari János abissziniai királylyal szerződéseket kötött, melyet egy, még a jelen évben János királyhoz küldendő rendkívüli és fényes katonai misszió által fognak ünnepélyesen megerősíteni. Abisszinia teljes kereskedelmi szabadságot élvez Massauh kikötőjében, valamint az árubevitel s kivitelének vámmentességét is. Olaszországnak ennek ellenében joga lesz Kerent, Bogost, Amidebet, Alegadot és Kassalát birtokba venni. Ezzel a Gladstone és

Mancini közti titkos tárgyalások s egyezkedések is teljesen napfényre jöttek, melyekről annyiszor volt szó az olasz kamarákban, a nélkül, hogy Mancini nyilatkozni akart volna rólok. Midőn Olaszország Massauht el akarta foglalni, köteleznie kellett magát, hogy respektálni fogja az ugynevezett Hewett-féle szerződést, mely tavaly júniusban Anglia, Egyiptom és Abisszinia közt kötött s melyben János király átengedte Szudánnak azon részét, melyet most Olaszország fog birtokba venni.

Olaszország tudta, hogy János királytól Anglia beleegyezése előtt megnyeri a szoban forgó területeket. Ha Mancini az olasz parlamentben ezt kijelenti, a jun. 16-iki szavazás, mely lemondásra kényszeríté, talán másképp ütött volna ki. Mancini azonban, éppen úgy, mint Gladstone, el volt határozva, hogy nem marad tovább hivatalban.

Spanyolország. Szomorú híreket hoz naponta a táviró szép Hispaniából. A kolera terjed folyton, a nép elégtelensége növekszik napról-napra s a józan elemek egész ereje szükséges, hogy a nyilt lázadás ma-holnap ne üsse fel kigyófejét s pusztítsa a tönkrejutásig karöltve a járvánnyal a szerencsétlen országot.

Oroszország. Hire járt, hogy az orosz czár augusztusban találkozni fog Ferencz József uralkodónkkal. Most azonban mint Pétervárról tudósítanak, a terv minden alapot nélkülöz, a czár jelenleg utazásokra nem adhatja magát, mert a politika tökéletesen abszorbeálja őt. Legújabb távirati jelentések alapján az idei orosz aratás befejeztetett, de az eredménye a várakozásoknak meg nem felel, különösen az őszi vetemények rosszak. Ez Magyarországra annál jobb, legalább sikerül talán a várnok daczára élénk üzletet inauguralni. Ránk ferne, nagyon is.

A fiumei kikötő.

folytathatni elődjénél, a ki az egész politikát Oroszországgal szemben diskreditálta. A hadügyminiszter az alsóházban az angol haderő Afghansztánban 35.000 emberrel történő szaporítását sürgősen kívánja s azonkívül kér egy 11 millió fontra rugó hitelt. Ujabb hírek szerint megint azon az uton vannak, hogy daczára a mindkét oldalról foganatosított hadászati rendszabályoknak, megkezdik az alkudozásokat. Mi nem igen törődünk, hogy mit csinálnak Angliában, csak legyen nekünk Európában békénk, mert erre van a legnagyobb szükségünk.

Franciaország. A választási mozgalom az egész országban megkezdődött s folyik sokkal élénkebben, mint bármikor az előtt. Minden párt nagyszabású gyűléseket rendez. Így Bordeauxban a radikális elemek gyűlésén 4000 ember volt jelen. Saint Etiennében Maujan messzemenő programot adott elő s ezt nagy tetszéssel fogadták. A royalisták Toursban népes gyűlést tartottak, a melyen Barry tábornokot ünnepelték. Estancelin beszédében fölidézte a „meggyilkolt“ Courbet szellemét, a ki fenyegetőleg kélki sirjából és a köztársaságot megsemmisíti. És így megy az to-

Vitriol a zárt üvegben!

Bekövetkezik, minek az előzmények után okvetlen bekövetkezni kellett. Istóczy ur az antisemita pártból történt kilépésével, s ezen kilépést kísért mennyire féktelen, ép oly igaztalan támadásokkal oly helyzetet teremtett magának, melynek kényelmetlensége el nem maradhatott; ha ebből szabadulni óhajt, az természetes, s igyekezetén megütközni nem is lehet, habár kétségtelen, hogy a mód, melylyel ezt megkísérti legalább is nem szerencsés, sőt visszatetsző.

«12 Rőpirat»-ának júliusi füzetében nagyon is hosszasan foglalkozik ismét az antisemita párt irányával s konstatálván, hogy antisemitizmus ügye mind hátrább megy, e baj ellen orvosáig azt ajánlja «Váljunk kétfelé.» Vagyis alkossunk külön közjogi, s külön függetlenségi — szerinte «félbali» — antisemita pártot.

Nem új dolog az, hogy Istóczy úr szemüvege nem mutat igaz képet, sokszor konstatált ő már olyan tényeket, melyeket kivüle senki se látott meg soha, mostani konstatálása is ezt bizonyítja.

Igaz, hogy az antisemita mozgalom ma nem oly éles, mint tán másfél évvel ez előtt, de ez nem a hanyatlást, sőt ellenkezőleg a haladást jelzi. Jelzi egyrészt, hogy az antisemitizmus létjogosultságáért küzdeni többé nem szükséges, jelzi, hogy az antisemitizmus szabályozatlan, vad, rohanó hegyi patakból, mely áradásában minden gátat összeront, útjában mindent elrombol, széles, szabályozott medrű folyammá lett, melynek üdvös hatását érzi barát s ellenfél egyaránt, jelzi másrészt, hogy az antisemitizmus kihatása már magukon a zsidókon is észlelhető, s ezek ellentállása ha nem is lanyhább, de mindenesetre ma szelidebb formát öltött. De úgy látszik nem is ebből következő Istóczy úr a dekadenciát, hanem következőt abból, hogy az antisemita hírlapirodalom, mind kevesebb pártolás folytán hanyatlik, s hogy az antisemita képviselők száma az országgyűlés megnyitása óta egygyel sem szaporodott.

E felhozottak mindegyike azonban teljesen alkalmatlan arra, hogy az antisemitizmus terjedésének vagy hanyatlásának mértékét szolgáljon.

Elhiszszük Istóczy urnak, hogy a közönség az antisemita hírlapirodalmat nem pártolja úgy, mint azt jogosan várni lehetne; de e nem pártolás indokából, mindenesetre oroszlanrészt kér magának a keresztény közönség általános indifferentizmusa; e nem kellő pártolásnak egy részben oka maga az irodalom, mert bizonyos örökös handabandákat nem csoda ha megunja a közönség; — a paprika csak kellő mennyiségben teszi élvezhetővé az eledelt — a mi azután az indokból fennmarad, azt bátran oda írhatjuk a fennálló zsidó befolyás rovására, annyira, hogy antisemitizmus dekadenciájának bizonyítása e körülményből ugyan mi sem marad fenn.

A mi pedig azt illeti, hogy nem szaporodott az antisemita képviselők száma, úgy látszik, mintha ez állítás nem volna helyes, mert azt a negyvenegy képviselőt, kik nyiltan, határozottan a zsidó vallásnak, mint ilyennek a felső, igazabban főrendi házban való képviseltetése ellen szavaztak, bármely körmönfont okoskodással sem lehet zsidó-baráttá változtatni; negyvenegy a tizenöt után pedig kétségtelen haladást, még pedig váratlan nagy haladást jelez; de hát nem lett egyszem tagja az antisemita pártkörnek? az igaz, de ez magára az antisemitizmus terjedésére annál kevesebb befolyással bírhat, mert a pártkör — mint ilyen — semmit sem tesz tagjai szaporításának érdekében, sőt majd annak idején szükség esetre elmondandó okokból — mindennel foglalkozott inkább, mint szorosán a párt ügyeivel, ennek s nem az antisemitizmus hanyatlásának tulajdonítható az is, hogy a párt az időközi választási

mozgalomokban részt nem vett, az egy nyíregyházi választást kivéve, a hol a veregség előidézésében döntő befolyást gyakoroltak azon okok, melyek a választás puritán jellemét alterálták.

De hát még ha igaza volna is Istóczy urnak a helyzet megítélésében, az orvoság, melyet ajánl, rosszabb a betegségnél.

Nem tagadjuk, hogy első alakuláskor nem tartottuk szerencsésnek Istóczy ur eszméjét: a koalíciót; a «Népjog» e nézetnek azon időben nem egyszer adott nyilt kifejezést, a miért Istóczy úr haragját magára is vonta. E nézetet Szalay Imre s Szalay Károly annyira helyesnek tartották, hogy a coalitio alapján megalakult párt nyilatkozatát ép úgy, mint a coalitionális párt felirati javaslatát sem irták alá, s külön állásuknak minden alkalommal nyilt, határozott irásos kifejezést adtak; nem tagadjuk azt se, hogy jöhet idő, midőn lehetlenné lesz, hogy a közös ügyes s a függetlenségi alapon álló antisemita képviselők, együtt működhessenek; de határozottan állítjuk, hogy ez idő ma még nem jött el, különösen nem akkor, midőn az ország antisemita pártu minden számba vehető tagjának programjába fel van véve Magyarország közgazdasági függetlenségének elengedhetetlen szüksége, midőn magukat közös ügyes antisemitáknak valló képviselők, mint például Zimándy «Tisza járás Magyarországon» című röpiratában oly nézeteket fejtegetnek, melyeket a függetlenségi párt bármely tagja aláírhat.

Ma tehát nemcsak, hogy elválnunk nem kell, de nem is szabad, mert ez magát az antisemitizmust veszélyeztetné, mert lehetnének számszerint akár kétszer annyian az antisemiták, mint ma, ha nem fognának mint párt jelentkezni, számbavehetőségüket vesztenék el teljesen, s hogy ezzel hatásuk szűnne meg, az önként következik.

Igen, csakhogy Istóczy ur szerint, akkor nem is egy, hanem éppen két antisemita párt lenne: egy közösügyes s egy függetlenségi, e nézet azonban határozott tévedés s sehogy sem egyeztethető össze azzal, a mit Istóczy maga is beismer, hogy az antisemita pártot minden más párt repudiálja, az elvált antisemita párt tehát alig tehetne egyebet, mint hogy iparkodjék megbomlasztani a nem antisemita ellenzékét, a mi azután nem használna másnak, mint a Tisza-uralomnak, már pedig, hogy valódi antisemita, valódi ellenzéki a mostani kormányt támogassa akár direct, akár indirect uton, képtelenségnek, sőt az igaz ügy elárulásának tartjuk.

Nem különválásra van tehát szüksége az antisemita pártnak, hanem szükséges, hogy felhasználva azon szerencsés körülményt, ha megférhetetlen tagjaitól megszabadul immár, a visszavonás okaitól menten fordítsa minden figyelmét s igyekezetét a szervezésre, azon összetartás megteremtésére, mely az országban szétszórt számtalan tagját egyesítvén, úgy az országban, mint azon kívül, azon öntudatos s szerves működést teszi lehetővé, mely az antisemitizmus diadalának mellőzhetetlen feltétele.

S ha Istóczy ur elnevezte az antisemita pártot vitriolnak a zárt üvegben; mi elfogadjuk e hasonlatot, csak azt kívánjuk, maradjon az üveg zárva továbbra is, mindaddig, míg a párt szervezése a kifejtett összetartozandóság érzékéből keletkező hatásos működése megteremti azon faktorokat, melyek a vitriol ok, ezél s ész nélkül romboló hatását paralizálni, s annak erejét kellő módon, kellő irányban alkalmazni hivatottak lesznek.

KÉPEINKHEZ.

Fegyverszünet állott be az Ámor világában. Sok szívet megsebzettek a kis istenkék, annyit, hogy maguk is jónak találják pihenésre adni magukat, hogy fegyverszünet után annál frisebb erővel rontsák meg a kétnembeli szívek békéjét. — **Fiume** tengerpartját mutatjuk be második képünkben. It a kikötőben igen élnek a forgalom,

mindenféle hajó áll ott részint megrakva az utazásra, részint már üresen várva az új megrakodást. Ugy hiszszük, hogy olvasóink a magyar kikötőváros képeit rokonszenvvel fogadják, a miért is még jövő számainkban is folytatni fogjuk Fiume bemutatását képekben.

A munkások és a zsidók.

A zsidónak — mint barátjai nevezni szokták — eszélyessége abban is nyilvánul, hogy minden mozgalmat, melytől akár bizonyos társadalmi rétegek tömörülését, akár egyéb oly eredményt vár, mely annak számbavehetőségére nyújt kilátást, kihasználni igyekszik, s habár valóságos képtelenség, hogy közérdekű kérdések megoldásánál a zsidó helyesen működjek közre, ott látjuk szerepelni mindenkor, csak azért, hogy a mozgalmat saját irányába terelje. A liberális aera kezdetén sikerült is e fogással az egész értelmiséget és középosztályt a zsidó táborba vinni, az volt a derekabb keresztény, ki jobban tudta dicsérni a zsidót, ki jobban igyekezett azon, hogy egyik keresztény érdek a másik után áldoztassék fel a zsidónak, az volt a legdicsőitettebb honpolgár, ki hazája romlására legjobban igyekezett lerombolni a zsidó világmuralom gátjait. Hála Isten, e korszak vége felé közelg, ma már az olvasó nem csupán zsidó lapokból szerez magának tudomást az eseményekről, ma már nagyon kevés embert lehet megijeszteni azzal, hogy a zsidó nem dicsőítése miatt illiberálisnak nevezik; a közép osztály is nagyban gyógyul a zsidó dédelgetés veszélyes betegségből, a zsidóság napról-napra vesztí befolyását az értelmiség között, s maholnap hatalma csak azokra terjed ki, kiket velük arany láncz fűz össze; de hát láttunk már nem egy arany lánczot is elszakadni.

A zsidóság belátja igen jól, hogy ez oldalon alig van már, vagy éppen nincs mit keresnie; más felé irányozza hát tekintetét, az elvesztett szövetségesek helyett más társakat keres. E társakat megtalálni véli a munkásokban, a munkás mozgalomra vetette tehát magát, piéca-módra ragaszkodik a munkásokhoz. Ott látjuk a zsidót nemcsak mint résztvevőt, nemcsak mint tényezőt, de számtalanszor mint vezetőt a munkás mozgalmakban.

Pedig hát van-e ellentétebb fogalom, mint zsidó és munka? A zsidó legrégebb idő óta csak kizsákmányolója volt a munkának, melytől önmaga irtózott mindenkor, valamint irtózik ma is. Az egyiptomi tobonya munkakerülő ősök méltó ivadéka megtartotta faji, nemzeti sajátágát, élődsi — parasyta — maradt, ennél fogva szükségszerűleg mások munkájának gyümölcséből él. Ha ez nem így volna, mi lenne a zsidónak könnyebb, mint kivándorolni Amerikába, s ott államot alkotván, a munkás népek sorába állani? Európa bizonyára nem gátolná ez igyekezetében. De hát visszajöttek azok is, a kiket kénytelen oda szállítottak, mint a kiket az orosz meg nem tűrt, más hatalom pedig oly tömegben nyiltan befogadni még is átallott, mert mások munkája gyümölcsének beszedése sokkal könnyebb, kényelmesebb és hasznosabb, azok keserves munkával való megszerzésénél. Ezért élődsi maradt, daczára, hogy terhévé vált minden országnak, s a föld minden népének gyűlöletét keltette fel maga ellen. Folytatja valódi szerepét, míg csak lehetséges, s keres utat és módot, hogy a becsületes munka gyümölcsének elharácsolása kizárólagos szabadalmát képezze.

Ha tehát a munkásoknak zsidó a vezére, ez éppen annyi, mintha ebre biznák a háj megőrzését.

Munkás mozgalom zsidó vezetővel olyan, mint a jámbor németek egyszeri köztársasága, élén egy nagyherceggel.

Az egyetlen munka, mit a zsidó valaha végzett, s melylyel ma is szívesen, sőt előszeretettel foglalkozik, nagyhangú mondások, phrasisok faragásából áll. Ebben nagy mesterek; s mint enyvvel a madarakat,

úgy fogják üres, de nagyhangú szavaikkal az embereket. A mit azután a «szónokok» a «demokratikus» elvek hangoztatásával el nem érnek, jut elég szerep a zsidó pénznek is, mely azután a kedélyeket fogékonyabbá teszi a zsidó érdekek előmozdítására.

S hogy ez így van, kétségtelenül nagy baj úgy a társadalomra általában, mint különösen a munkásokra nézve, mert komolyan szóba állani a munkásokkal csak akkor lehet, ha megszabadulnak zsidó sympathiáik, zsidó vezetőiktől, ha szószólóik önmaguk közül keletkeznek. A kérdés ekkor hamarabb — mint sokan hiszik — megoldható lesz, mert a vezetők képviselni fogják azon tiszteletre méltó osztályt, mely ma a zsidó befolyás folytán oda jutott, hogy beszédjeikben hiányzik elégszer a kellő logikai rend, s követeléseikben nem mindig van részükön az igazság.

A munkásokon áll, hogy észre vegyék, mily héltatlan, sőt veszélyes játékot űznek velük. Ha egyszer belátják ezt, akkor hiába fogják a zsidók munkásainknak frázisaitak ledarálni, mert bennök támaszt többé nem találndnak.

HÍREK.

— **Ezüst menyegző.** Julius 21 én az egész Tisza-család együtt volt Geszten, hogy részt vegyen a miniszterelnök házasságának huszonötödik évfordulója alkalmából rendezendő családi ünnepélyen. Tisza Kálmán hívei az ország minden zugából meggratulálták mesterüket, kívánván neki, hogy a miniszteri széket is tartsa meg oly következetesen 25 évig, hogy akkor azután nagy ünnepélyt csaphassanak.

— **Primitia.** E hó 19-én tartá első miséjét Mocsán (Komárom megyében) Márkus Márton ujjonnan fölszentelt nővendékpap. A mise alatt Nagy Antal ó-szőnyi plébános, a környék legjobb hitvánok, tartott megható beszédet. A misét lakoma, ezt pedig másnap reggelig tartott táncmulatság követte, melyen a vidék intelligenciája teljes számmal vett részt.

— **Ovakodjatok nők a zsidóktól.** Bécsben ezelőtt 11 évvel egy szegény tanítónő H. Fáni egy gazdag ember hírében állott zsidóhoz, R. Móriczhoz (a bécsi zsidó lapok elhallgatják a zsidó nevé) férjhez ment. A leány protestáns, a zsidó Móses vallású lévén, hogy az összekelés megtörténhessék, mindketten felekezet nélkülökké lettek s polgári házasságot kötöttek. A zsidó azonban rövid időre megunt a házasság életét s elverte a szegény nőt, ki ismét tanítással kereste kenyerét. De a zsidó nem hagyta nyugodtan, hanem piszkosabbnál piszkosabb leveleket írkált neje ellen azon házakhoz, hol az tanított s ez által megfosztotta keresetétől. A nő tehát el akart válni, de a zsidó, ki időközben elhagyta felekezetnélküliségét és ismét Mózes vallásúvá lett, hogy a szegény nőt tovább kizoghassa, megtagadta tőle az elbocsátó levét s a pert szerencsésen meg is nyerte s így megszabadult hitehagyott férjétől 11 év eltelté után. Szomorúan intó példa ez a nőkre, hogy zsidóval ne kezdjenek viszonyt s hozzájuk nőül ne menjenek soha!

— **Öt krajczáros táncz.** Bécs város legújabb alkotása ez s a nép úgy nevezi, mert minden táncz, melynél a hölgyek díjmentesek, a tánczosnak 5 krajczába kerül, ha még oly rövid forduló volt is az. Olesónak épen nem mondható ez az eljárás, mert szenvedélyes tánczos egy éjjel ily módon elfizethet 1 frt 50 krt, 2 frtot, sőt még többet is. Ez bizony jobban kifizeti magát a vendéglőre és a zenekarra nézve, mint a megszabott belépti díj.

— **Betörő banda.** Szegedről írják: Úgy látszik, hogy több évi szünet után megint szervezett, ügyes betörő banda alakult városunkban; erre mutat legalább az a körülmény, hogy három nap alatt három vakmerő betörést követtek el s a tetteseknek semmi nyoma és legkisebb gyanújelet sem hagytak maguk után. A Stein szabó üzletét kulcsossal nyitották föl, úgy hogy a zár teljes épségben maradt s a tolvaj lámpát gyújtva garázdálkodott a szekrényekben s a ruhák között; a Déri Adolf lakásából 43 db ezüstneműt vittek el pedig a ház este 9 órától zárva van, öt lakó lakik benne s közvetlen közelében van a legélénkebb mulatóhely, a „Prófétás”. Senki sem hall, senki sem lát semmit: a tettest s a tárgyakat mintha a föld nyelte volna el. Így van a harmadik betörésnél is, a mely tegnap jött tudomásunkra. Ez az eset a következő. Koczor vár. kórházbiztos a múlt hét jó részét nejevel kint a szállóban töltötte s szombat este 8—9 óra között ért haza Tisza Lajos-körtől lakásába. A konyhaajtót, a mely az egész lakosztályt elzárja s a melynek a

kulcsát magával vitte, visszajövet nyitva találta. Neje ékszereiből, melyeket az íróasztalban tartottak, hiányzott 3 arany karperecz, egy rövid aranyláncz, egy gyémántgyűrű, a közepén rubinnal és egy pár gyémánt fülbevaló. Sehhol semmi jeit nem találtak, a mi a tolvaj felől utbaigazitást adhatna. A rendőrség erősen nyomozza a tetteseket, mivel alapos a gyanu, hogy ezt a három rendkívüli ügyességgel végrehajtott lopást egy kéz, vagy egy banda követte el.

— **Óvszer a kolera ellen.** A bulletin de statistique érdekes adatokat közöl a kolera pusztításairól nőtlenek s házások között. Tudva lévő, hogy öregek, gyöngye testalkatú egyének, továbbá kik rosszul táplálkoznak, vagy kicsapongó életmódot folytatnak, különösen ki vannak téve, hogy a kolera megkapják, úgy látszik azonban, hogy erre nagy befolyással bír a nős vagy nőtlen állapot is. Ugyanis a múlt év november hóban Párisban dühöngött kolera alkalmával vezetett pontos feljegyzések szerint e betegségnek a nőtlenek sokkal inkább alá vannak vetve, mint a házások; százezer férfi lakos közül Párisban meghalt 25—30 év között 51 nőtlen és 15 házasságos férfi; 30—40 év között 136 nőtlen és 61 nős; 40—50 év között 235 nőtlen, 91 nős; 50—60 év között 250 nőtlen, 94 nős; 60—70 év között pedig 661 nőtlen és 46 nős; tehát a nőtlenek halálzási aránya a nősökét felette meghaladja, e szerint biztosan állíthatni, hogy a házasság élet egyik legbiztosabb óvszer a kolera ellen.

urak szoktak látogatni és rendszerint egy ártatlan lánykát beestelenítenek meg. Az ily üzletek tulajdonosai maguk mennek a vidékre, hogy megbizók akarátának megfeleljenek, s egész legiója van Londonban az orvosoknak, a kik azzal foglalkoznak, hogy gyermek-leányokról ártatlanság bizonyítványokat állítsanak ki. Az angol törvény a leányokat nem védi tizenhárom éves korukon felül. A lordok házában nemrég elfogadtattott ugyan egy bill, a melyet Salisbury indítványozott és a mely 18 éves kort szab meg, a melyen alul a csábítás büntetetik, de ezt a billt a képviselőház három ízben visszautasította és így abból nem lett törvény. A legkülönösebb az, hogy az angol törvények a vétel és eladás érvényére nézve, a mit a lány végez, legalább 21 éves kort kívánnak meg, de azt lehetővé teszik, hogy egy gyermek-leány 13 é-es korában saját magát adja el. Az a fölháborodás, a mit a Pall Mall Gazette közleményei Londonban okoztak, remélni engedi, hogy a botrányos üzelmek ellen az angol törvényhozás erőlyes rendszabályokat fog életbe léptetni.

— **A drezdai tornász-ünnepély** egészen magán hordja a német türelmetlenség jellegét. Sehhol a világon, csak Drezdában, a németeknél történhet meg az a szemtelenség, hogy letiporva még a vendégjog szentségét is, megsértsenek egy nemzetet. Az utolsó nagy banketten ugyanis a magyarok átadták azt a havasi virágokból font és nemzeti színű szalagokkal díszített koszorút, melyet a Kárpátokról vittek Drezdába, hogy azzal megtiszteljék az ünnepélyt. És mit tettek a németek?

Egy pár schulvereini száz henczegő agitációra elkezdték zajongani, hogy a magyar küldötség koszorúja a szónoki emelvényen diszlett. Guerlitt elnök békés hangon magyarázta meg, hogy a koszorú tévedésből tetetett oda s azt azonnal a feljárnál függesztette fel. A százok azonban erre sem nyugodtak meg és éktelen zajt csaptak, követelve, hogy a magyar nemzeti színekkel díszített koszorú onnan is levétesse, mit az elnökség a csend érdekében meg is tett. A magyar küldötség hír szerint e sérelemért elégtételt követelt magának az ünnepély rendező-bizottságtól. Kíváncsiak vagyunk, megkapják-e az elégtételt vagy nem. Most csak azt jegyezzük meg egy drezdai táviratunk alapján, hogy az ünnepély, leszámítva azt a kvalifikálatlan sértést, jól sikerült. A drezdai lakosság különösen az osztrákokat részesei kitüntető figyelemben, a kik tudvalevőleg lelkesült hívei a nagy német egység eszméjének és Bismarck hg. minden tervének.

— **Ez is statisztika.** A rendőrség összeállította azok jegyzékét, kik az utolsó 10 hó alatt nagyobb mérvű bűnököt követtek el más vagyona ellen. A díszes névsort Deibel pénztáros nyitja meg 156,000 frttal, ezután következnek Coleman és Acolls hamisítók 22,000 frttal, utánuk Balday 166,454 frt; Lukas János 93,000 frt; Jauner Lukács 2,059,000 frt; Noderer 47,000 frt; Weimann 48,000 frt; Hoffmeister és Reich 130,000 frt; Breitner 50,000 frt; Beimel 17,300 frt; Knauer 3,600 frt; Dr. Pavlik 5,000 frt; Schadbauer 60,000 frt; Harres 54,878 frt; Grill 170,000 frt; Schremer 3000 forint; Weisz 12,000 frt; Steckbau 60,000 frt; összesen körülbelül öt millió frt, nem is

számítva a számtalan kisebb eseteket. Hogy a sorban kellőképpen képviselve vannak a zsidók, azt jóhangzásu neveik igazolják. Sajnos, hogy a legnagyobb összegek keresztényeket terhelik, de elmondhatjuk bátran, oly keresztényeket, kik a zsidóság légkörében élve, ezen pestisnek lettek áldozatai.

— **Nagy család.** Dr. H... g fővárosi orvos pénzzel is foglalkozik és közvetítőként E... i Mór fővárosi ügyvéd szerepeltette. Cs. L. nevezett orvostól pénzt vett fel és váltót állított ki. A lejárt napján Cs. megjelent az ügyvédnél és egy 6000 frtos váltót prolongáltatni akarván, asztalára tette a váltót és a prolongálásért járó összeget is. Az ügyvéd nem teljesítette a hosszabbítást, de még a váltót sem adta vissza, hanem a hosszabbítási díj megtartása mellett beperelte Cs-t. Egy másik eset, mely szintén Cs.-vel történt, egy 4000 frtos váltóra vonatkozik. Cs. elment az ügyvédhez és kiállított egy 4000 frtos váltót, elvárva, hogy a pénzt megküldik neki. Az ügyvéd és orvos azonban megdöntötte a dolgot, és nem küldték el a pénzt, de még a váltót sem, hanem az orvos Oszkár nevű fia nevében beperelte Cs.-t a jogtalanul megtartott váltó alapján. Ezen beperelések következtében kénytelen volt Cs. a budapesti kir. törvényszéknél a följelentést Polónyi Géza ügyvédje által megtétni, dr. H... g orvos és E... i ügyvéd ellen családias miatt. A törvényszék az ügyet Benke Ferencz törvényszéki vizsgáló bírónak osztotta ki, ki a vizsgálatot már meg is indította.

— **Közgyűlés.** Az Országos Régészeti és Embertani Társulat folyó évi augusztus 3—6 napján, az országos kiállítás hangversenytermében közgyűlést tart, melyre a magyarországi régészek és szakkedvelők hivatalosak. A közgyűlés napirendje: Hétfőn augusztus 3-ikán: A tagok 8—9 óra közt az országos kiállítás hangversenytermében gyűlleknek, beíratkoznak és átveszik tagsági jegyüket; fél tíz órakor a közgyűlést megnyitja Pulszky Ferencz elnök. Délben: Társas ebéd a kiállítási területen. Délután: Az országos kiállítás régészeti vagy

Fegyverszünet.

— **A londoni botrányok.** Emilitették azokat a botrányos leleplezéseket, a mikkel néhány nap óta a londoni «Pall Mall Gazette» fölkelte az angol főváros figyelmét. A legutóbb érkezett lapok hajmeresztő részleteket közölnek azon beestelen üzelmekről, a miket ez a lap szellett, s egyes adatokat reprodukálnak a lap közleményeiből. Álljon itt egy-két közlemény a kevésbé botrányosokból. A «Pall Mall Gazette» tudósítója elmondja beszélgetését egy londoni rendőrrel, a ki ily dolgokban hivatalánál fogva teljesen tájékozva van. «Ha én bemennék a megjelölt házak egyikébe — így szól a tudósító — és egy még el nem csábított leányt szeretnék látni, megjelölvén egy bizonyos összeget, mily feleletet kapnék?» — «Az ön kívánsága teljesülne», felelt a rendőr. — «És mi lenne a kíváncsiság ára?» — «Az a körülményektől függ. A Skotland-Yordon levő ily üzletben rendszerint 20 fontot kérnek.» — A tudósító ezután azt kérdezte, vajjon a fiatal leányok beleegyezésével történnek-e ily botrányos üzelmek? — «A legritkább esetben, — volt a válasz. — A szerencsétlenek a legtöbbször azt sem tudják, mily ezelből hivatnak. Rendszerint szolgálatot ajánlanak nekik.» — «És nem kiáltanak segélyért?» — «Kétségtelenül. De ama házak falai közül nem hat ki a segélykiáltás. Az ablakok és ajtók vastag szövetekkel vannak elfüggönyözve és ha a rendőr segélykiáltást esetleg hall is, nincs joga bírói parancs nélkül belépni a háza. E mellett a leányokat, a kik 12—16 évesek, ilyenkor elkábítják, s ha bekekerültek már a hálóba, később nem igen emelnek panaszt, mert jó hírtket nem merik kockáztatni.» — A rendőr elbeszélte a lap munkatársának, hogy az így hálóba kerített fiatal leányok rendszerint árvák, vagy iszákos szüleik beleegyezésével történik a vásár; számtalan eset van, hogy akkor vezetik őket ily házakba minden képzelhető hitegetésekkel, midőn az iskolából kijönnek. Az ily leányok legnagyobb része természetesen örökre el van veszte és ezekből kerülnek ki a rossz hírű házak állandó lakosai. — Egy másik számban a «Pall Mall Gazette» megjelöli mindazon házakat, a melyeket öreg

néprajzi érdekek bíró csoportjainak megtekintése. Kedden augusztus 4-ikén. Reggel 8—9: A művészcsarnokban dr. Czobor Béla magyarázza az orsz. régészeti kiállítás emlékeit. 9 órákor: A hangversenyteremben dr. Rómer F. Ferencz elnökelete alatt szakülés. Délben: Társas ebéd a kiállítás területén. Délután: A népipari gyűjtemény, a bosnyák pavillon, a horvát és a keleti pavillon gyűjteményeinek megtekintése. Szerdán augusztus 5-ikén. Reggel 8—9. A művészcsarnokban a műemlékek országos bizottsága kiállításának megtekintése. 9 órákor. A hangversenyteremben b. Nyáry Albert előklete alatt szakülés. Délben: Társas ebéd a kiállítás területén. Délután: Dr. Torma Károly ó-budai ásatásából származó régiségek megtekintése a budapest-fővárosi pavillonban. Csütörtökön augusztus 6-án. Találkozás a n. muzeum régiségtárában; a muzeum gyűjteményeinek tanulmányozása. Délben: Társulati díszebéd Szikszay Lajos vendéglője első emeleti helyiségében. Délután kirándulás Ó-Budára a régészeti ásatások megtekintésére.

— **Tűzveszélyben** forgott tegnap délután a főposta-épület, melynek pinczehelyiségeiben egy bál távirázati papírszalag gyuladt meg «eddigelé ismeretlen okból». A tűz azonban idejekorán észrevétlenül — még csirájában fojtatott el és így az a bizonyos poszkiszli sem égett hamuvá.

— **RÖVID HIREK. Hazafias esperes.** Gerevics Antal felső-garaszli esperes elrendelte, hogy az eddig orosz nyelven vezetett kerületi jegyzőkönyvek ezentúl kizárólagosan magyarul vezetessenek. — **Eltűnt zsidó.** Engel Móricz e hó elején hazulról távozott és mindekkoráig sem tért vissza. Köröztetik, de úgy látszik, hiába. Vajjon az ördögben sántikál-e ez a fúrfaengos Engel? — **Zsidónevű kutyák.** Egy námai zsidó panaszt emel, hogy szomszédja kutyáját R u f k e n e k nevezte el, pedig az ő feleségét is így hívják. Mit mondjunk ehhez — holott a Kohnok mindenféle ósmagyar nevet vesznek föl! — **Nagy tűzvész** dült 14-én Brassóban, mely 400 családot tett hajléktalanná. — **Pisztoly-párbaj** történt 20-án Tarjánban Z...y és K...sz urak között; a golyóbis egyikükben sem tett kárt. **Földrengés.** Szerajevóban mult szombaton este 10 óra 46 perczkor négy másodperczig tartó erős földrengés volt, s a lökéseket tompa földalatti zaj követte.

Országos kiállítás.

Ruházati ipar.

Nagy érdekléssel tanulmányozzák sokan a jelen országos kiállítás tárgyait. Sok követésre méltó dolog tárul az ember elé, sokan fejleszthetik esztétikai ízlésüket, de megtanulhatják azt is, hogy mit kövessenek, s mitől óvakodjanak; mert szó ami szó, de lett fuser munka is kiállítva, a sok szép mestermű között.

A hol az ipartermelés terén legtöbb tért kell a külföldtől visszahódítanunk: az a ruházati ipar. Jelen országos kiállításunk mintegy újjal mutat reá. Okszerű fejlesztése felettébb nehéz, mert az egyes cikkeknek nemcsak meg kell felelniök a fogyasztó egyén individuális igényeinek, de némi tekintetben külön-külön sajátos műbeccsel is kell bírnök. Ez iparnál az iparos egyénisége, szak-képzettsége, kezűgyessége, műizlése lép határozottan előtérbe, boldogulásának feltételét tehát a jelen iparral foglalkozók közül senki ne várja más-honról.

Férfi ruhát nem épen nagy mennyiségben, de sokan állítottak ki, többnyire a francia ízlést utánozva, bár itt-ott diszlik egyik-két magyar ruha is. Szabóink ki akartak magukért tenni. Sajnos hogy legtöbbben csak akartak. A sok elnagyolt munkát látva, esőppet sem csodálkozom azon, hogy annyi kész ruha-raktár virágzik Budapesten, melyekbe a portékát Ausztriából importálják. Lát-hatunk kiállítva oly kabátokat, melyeknek egyik oldala hosszabba van szabva, mint a másik, vagy legalább is a varrása a derékon ügyetlenül van összehuzva, felöltöket, a melyek ránczokat vetnek, vagy alul még összegombolva is esetlenül kidomborodnak, mint egy krinolin; hálókabátokat, melyeknek rövid a bélése s e miatt külsejük ránczolatossá, mintha meg volnának ázva, s összezsugorodva. Különösen gazdag az ily fajta fuser munkákban két izraelita szabó iparos szekrénye: a Grünbaum-Weiner és a Lisaueré. Meglátszik, hogy nem a jó ízlést, hanem csak a nyereszkeskedést tekintik fő-célül. Az utóbbi mesés olcsó árakat ragasztott fel a portékáira, azonban ha annyiért kéri tőle valaki, azonnal elkezd feljebb alkudni, vagy a setétes raktárba igyekeznek csalni a lépre került vevőt. Ily fajta kiállítók nem igen emelik ipar-kiállításunk fényét.

A kit azonban, mint legkiválóbb magyar szabót, kiállított tárgyaiért méltán dicséret érdemel, az Török György, a budapesti elegáns közönség egyik legkedveltebb szabója. Kiállított díszmagyar öltö-zete az erdélyi fejedelmek ruházatára emlékeztet, mentéjének háthajlását érdemes minden szakértő-nek megfigyelni, mert az a szabászat remeklése; szalon öltözetei is rendkívül finomak s ízlésesek. Mellette, mint szintén kitűnő szabászt kell megemlítenem Wolleman Tóbiást, kinek hasonlóan minden egyes kiállított darabja kifogástalan. Jaquett-jének a szabása páratlan, minden középtűzés nélkül van összeállítva s a hajlás a derékon mégis a legszebben kiadja. Igen szépek a tavaszi felöltője és a szép síma esésű könnyű báli frakkja. Meg

kell dicsérnem kiállított rajzáért is, a melyel a szabászat mesterségét előbbre igyekezett vinni hazánkban.

A számtalan jobbnál jobb cipész közül kiválik mindenképpen három: és pedig első sorban Lőrincz István, ki a legújabb találmányú gépekkel nagyban gyártja a cipőt úgy a férfiak, mint a nők számára. Gépei közül a gépcsarnokban ki is van egy állítva. Ugy halljuk csakis keresztény magyar segédeket tart s azokat tanítja be a gépek ügyes kezelésébe s így lehetővé igyekeznek tenni azt, hogy beözönlő olcsóbb kiállítású cipőket is kiszorítsunk piacainkról. Egyébként a kiállított tárgyai a cipészeti remekkeit képezik. Szekrényében a selyem női cipőin a munka tisztasága, a bőrön eszközölt díszítések, páratlanok. De valamennyi közt legszebb az apró rózsák és lepkékkel tele préselt fehér kordován női magyar csizmája. Másodsorban Graf Edét kell kiemelnem elegáns női cipőit, kinek gyönyörű kis házi papucsai, könnyű nyári és erősebb téli cipői valóban remek példányok. Ugy látszik, hogy ő a formák nagy mestere. Igen csinos kis lábakra szabja a cipőit s oly eleganciával, mely méltán figyelmet kelt. Harmadiknak Mosánszky Tivadart, a cipőfelső-részek híres gyártóját kell megemlítenem, ki azokat képes a legnagyobb mennyiségben előállítani s oly finom minőségben, mely bármely külföldivel versenyezhet. Saját találmányú bőrkenőcsei közül különösen jók s jutalmat érdemlők: a bőrappre-túrja, mely fénymáz helyett használható, a bőrfeketője, mely újítja az ódon bőrt és puhít, a a kidkenőce, mely a keztüdbőr puhítását és szinezését eszközli, végre vízmentes bőrkenőce, mely a cipőeknek rendkívüli tartósságot és puhaságot kölcsönöz.

Kétszeresen büszkék lehetünk azon iparosainkra, a kik a ruházati ipar terén tünnek ki, mint kiváló mesterek, mert legalább beigazolhatjuk a külföldiek előtt azt, hogy nemcsak a tudomány, de a divat terén is együtt haladhatunk velök.

M. L.

VIDÉK.

Kaposvár-vidék, 1885. július 20-án.

Főtisztelendő Király István csökölyi esperes-plébános, az egész vidéken szeretve tisztelt lelki pásztor, a szegények jölteveje, a kitűnő ember-barát, rövid betegség után folyó hó 9-én jobblétre szendeült. — A boldogult iránti mely részvét impozans nyilvánulását láttuk a ravatalnál óriási számban megjelent intelligencia és a nép őszinte fájdalom-születe könyveiből. En is megjelentem a temetésen, de az elhunyt elvesztésén érzett mely fájdalommat megzavarta s vérgig felháborított, a gyászszertartás után szájról-szájra járt ama hír, hogy a veszprémi püspökség csökölyi koresmájában szípolozó Klein Sándor nevű jordán koresmáros, a boldogult halálos betegségében, orvosi rendelet folytán tőle kért jég szolgáltatását megtagadta, azzal, hogy „ő ilyen melegen az Istennek sem megy le a jégverembe“. — No ilyesmi csak zsidótól telik ki, a ki egy drága életet nem váltana meg egy darab jéggel.

Nem tudom, ha a boldogultnak, jégért rohant hű cselédje lelti a jordánt, mint egy veszett ebet — mi történt volna? Bizonyosan alarmirozzák az összes kaposvári katonaságot, hogy Csökölyben ütik a szegény árthatlan zsidókat.

Nagyméltóságu veszprémi püspök úr, az általam leírt tény el jut-e kegyes füleibe? ha igen? türi-e még a püspökség csökölyi koresmájában az illető jordánt?

Füredi.

Egy zsák szilva.

(Karczolat a tárgyalási teremből.)

Elnök csenget — az egyik vádlott ki, a másik bevezetetik.

— Wachsmann Lázár! adja elő, hát hogy is történt csak az a szilvalopás?

— Kérem tekintetes törvényszék olyan régen az megtörténte, hogy talán már nem is igaz.

— Figyelmeztetem vádlottat, hogy a tagadás mit sem használ és csak súlyosbítja a büntetést.

— Igenis tekintetes törvényszék — tudom már! Tehát: boros fővel — ismétlem — boros fővel én és a Klein Nátán, azaz hogy a Klein Nátán és én bementünk a győri dunagözhajózási társulat Ferencz József-rakparti raktárába, ott a Nátán vállára emelte azt a bizamos egy zsák aszalt szilvát — mint egy Herkoles és aztán elfotott vele — mint egy könnyőlábu iramgim... mindig fotott... és még tovább is fotott volna, ha egy rendőr ór az ójtán nem állja... A tübbit ugy is tetszik méltóztatni tudni... és most itt vagyok!

— Nem hiszem, hogy oly erős lenne az a vézna ember, hogy egy szilvával tele zsákot lett volna képes saját erejéből a vállára emelni.

— Már pedig tessék meghinni, hogy ha csak a moltkor is pafan vágja a Lévi Stern kis fiát, most fizethetne azért az egy pafanért netto 5 florint.

— Klein Nátán azt vallotta, hogy ön segélte vállára a zsák szilvát.

— Azt vallotta? — legyen hát meg az ő akaratja.

— És mi vezette önt e tettében?

— A legtisztább felebaráti szeretet! — nem nézhettem a gyöngé Nátán erőlködéseit.

— Aztán mi volt céljuk a lopott szilvával?

— Errül nem szólt nekem a Nátán egy kukkot sem is nem.

— Nem vallja hát be bűnös szándékát?

— Nincs mit bevallanom.

Elnök csenget — az előbbeni vádlott is elővezetetik.

— Mit akartak az orzott jószággal cselekedni, miután azt Wachsmann Lázár felsegélte az ön vállára?

— Nem emlékszem bizamosan, de azt hiszem, hogy eladni és a kapott pénzen megosztózkodni.

— Mondja ezt Wachsmann Lázárnak a szemébe!

— Igen, ne tagadjál hát el te Lázár — azt akartunk; ugy sem használ már semmi sem.

— Mesüge te meglettél? — sziszegte fogai között Wachsmann Lázár.

A törvényszék 5 perczre vissza vonul, azután kihirdeti ítéletét, mely egy zsák szilvalopásért Klein Nátánt egy havi — Wachsmann Lázárt másfél havi fogházzal lett sulytandó.

Wachsmann Lázár csak ennyit mormogott bozontos rőt szakálába bele, hogy: nú lám, a hazugság hagyta engemet cserben, nem én ütöt — kü nőjőn a hasába!

Bors Vitéz.

A törvényházból.

— **Egy hirhedt zsidó uzsorás vád alá helyezve.** A budapesti kir. törvényszéknél Kelemen Kajetán budapesti ügyvéd, Blau Lázár budapesti lakos s zsidó uzsorás ellen uzsora-vétség, csalás és sikkasztás miatt feljelentést tett, előadván, hogy Blau Lázárnak majdnem 16 évig ügyvéde volt s így üzleti összeköttetésben állott vele; Blau kölcsönzött neki különféle időkben összesen 15,252 frtot és most miután szakított vele, ezen tőke utáni követelést 54,958 frtra teszi és ezen összeg erejéig be is perelte, mások neve alatt rejtözve és részint a maga nevében is. Igy pl. Rozália nevű leánya nevében egy 4000 frtos tőke követelést, a felhalmozódott kamataival együtt 11,250 frt erejéig kívánja rajta megvenni. Egy 3000 frtos tőke-kölcsön után 10 hóra 440 frt kamatot számít fel; egy 9000 frtos kölcsön után pedig két év és egynéhány hóra 2250 frtot stb. De miután Blau Lázárnak 16 év óta ügyvéde lévén, a tett szolgálatok fejében tőke törlesztetett s így csak 15,252 frt maradt kiegyenlítettül. Ezzel szemben kimutatja, hogy Blau Lázár ügyeiben tulkiadásokat tett, melyek végösszegben 13,369 frt 69 krt tesznek ki. A család abban látja fenntörögni, hogy Blau mások neve alá rejtözve perli őt, csak hogy ezen fentemlített tulkiadási összeget bele ne kelljen számítani a követelési összegbe. Fenyítő zárlatot kér tehát a kötvényekre és váltókra, hogy ez által a 13,369 frtnyi követelés biztosítva legyen. A sikkasztást illetőleg előadja, hogy Blau Lázár oly végrehajtásokat is eszközölt, melyekben közös követelésüknek fogva neki is része volt, de Blau az őt illető részt ki nem szolgáltatta, hanem másokra ruházta át. Ezen feljelentés következtében a budapesti kir. törvényszék megindította a vizsgálatot s ügyészi indítvány alapján hozott végzést, mely szerint a feljelentés, mint bünvádi eljárásra alkalmatlan, félretétetik. Kelemen Kajetán ezen végzés ellen felebbezett és a kir. tábla szüneti büntetőtanácsa ma foglalkozott az ügygel. Az ügy ismertetése után felolvastattott a felebbezés, melyben panaszló azt mondja, hogy ő tanukra hivatkozott és bizonyított adatokat felhozott, sőt még most is kész azokkal szolgálni. A kir. tábla az első bíróság végzését a család és sikkasztást illetőleg helybenhagyta, de az uzsoravétségre vonatkozólag a bünyítő eljárás megindítását elrendelte.

— **Rajtavesztett a lopáson.** A pestvidéki kir. törvényszék f. hó 21-én lopási kísérlet miatt egy rovott előéletű zsidó csavargó és betörő előtt hirdeté ki marasztaló ítéletét. Vádlott, elnök kérdéseire előadja, hogy: neve Kohn Adolf, 25 éves, győri születésű, izr. vallású; büntetve háromszor volt — egy izben vétkes emberölést, két izben pedig len lopásért — Kohn ez évi ápril hó 27-én a fővárostól nem messze fekvő Budaörs-községben csavarogván, betöréses lopást kísérelt meg egy ottani paraszt gazda éléskamrájába. Vésővel és egy kezűgyébe akadt vasvillával felfegyverkezve már fel is mászott az istálló padlására, hogy onnan az említett eszközök segítségével behatolhasson aztán az istálló melletti kamrába, melynek deszka-és vályogmennyezetét fel is kezdé fessegetni. A fessegetés által okozott zajra azonban figyelmeztetett a gazda — Kohn e bűnös szándáká kivételében meggátoltatott, az összesereglett szomszédok által megveretett és törvény elé állítottatott. — A törvényszék tekintetlenné vádlott rovott előéletére másfél évi fegyházra ítélte el vádlottat, ki ezen ítéletben meg is nyugodott.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

KÖZGAZDASÁG.

A kamat.

Mi indokolja azt, hogy a kölcsöntvevő a hitelezőnek többet kénytelen visszafizetni, mint a mennyit tényleg kapott? E kérdés megérdeklődik, hogy tüzetesebben foglalkozunk vele, már csak gyakorlati fontosságánál fogva is; s hogy jobban megfelelhessünk, állítsunk fel egy újabb kérdést: vajjon mi okozza a kamat létezését? A nemzetgazdászok azt fogják válaszolni, hogy a kamat az egyéni visszatartás jutalma; bizony nagyon súlyos válasz ez. Az egyéni visszatartás nem tényleges, hanem szenvedő tulajdonság, nem tevés, hanem éppen nemtevés. Az egyéni visszatartás nem működő, nem eredményező, tehát tulajdonképpen — semmi. Miért igényel tehát a semmittevés jutalmát?

Ha van egy csomó pénzem s én ezt egy éven át elzárom, akkor bizony csak annyit teszek, mintha oda kölcsönöztem másnak és mégis — utóbbi esetben, mert pénzemet másnál helyeztem el, a visszanyerés napján bizonyos ráadást követelek, azaz kamatot. Az egyéni visszatartás a csomó pénzzel szemben mindkét esetben ugyanaz marad, mégis a második esetben jutalmazó.

Azt lehetne itt felhozni, hogy én, ha pénzemet másnak adom kölcsön, én annak a kölcsönvevőnek jó szolgálatot teszek, mely mindenestre jutalomra érdemes. Erre azt válaszolhatnók, hogy a kölcsönt felvevő is szolgálatot tesz nekem, mert pénzemet kezeli bizonyos ideig s ez tényleg oly szolgálat, mely sok esetben nagy értékkel bírhat; oly szolgálat, mely a tőke sok formájára nézve értéke sebb, mint a pénzre; mert hát a tőke sok formája nem marad azonos, hanem minduntalan változásoknak van kitéve, sokaknál a fentartás teher, ha nem vehetjük alkalmazásba.

Ha tehát a tőkét gyűjtő egyén a kölcsöntvevőnek hitelezés útján segít, — kérjük, — akkor az utóbbi nem felelt-e meg tökéletesen az igényeknek, a midőn a kölcsön nyert összeget egészben ismét visszafizeti?

Az egyéni visszatartásnak egyedüli célja a tőke gyűjtés! Mást nem érhet el.

Vegyük csak azon esetet, ha a földbirtokkal szemben szenvedőleges visszatartást követnénk, hány ily birtok veszne akkor el?

Ha tehát az egyéni visszatartásért többet kérnek, mint a kikölcsönzött tőke biztos visszaadását, nem követnek-e el akkor igazságtalanságot a munkával szemben?

Ily nézeteken alapul azon vélemény, hogy a kamat a munkaeredmény közvetlen megsarczolása, a mi az igazságon alapuló társadalomban nem volna tűrhető. Ezen nézetek megczáfolása eddig még nem sikerült.

A birtokok és tőkék keretében sok oly fogalom vagy tárgy esik, mely, mint a bor, bizonyos pontig, minősége tekintetében s így értékében is feljebb száll, vagy a mely, mint a méh, minőségben is gyarapul.

A birtokok kicserélhetési lehetősége föltételezi, hogy az egyes birtokok átlagos előnnyel bírnak, mely előny a birtokos javára van, midőn cserét kíván, mert hát úgy hiszem, nem létezik ember, a ki tőkét tartana oly alakban, mely előnyös cserét kizárna.

Nem létezik senki, a ki búzából lisztet örölve, ezt a lisztet másoknak kényelmére tartaná rakározva, mert a búzából nyert lisztet, üzlettel előnyösen akarja elcserélni, különben minek örölte volna fel a búzát?

Igy minden cserélési körben a szaporítás ereje kénytelen más hasonlóval egyezkedni s a ki pénzt, szerszámot, ruhát kölcsönbe ad, vagy cserélés okából tart, épen úgy képes bizonyos többletet keresni, mintha tőkét reproductív célokra adott volna ki.

Ha az anyag tulajdonságai és képességei mindenütt azonosok, s ha a termelési erő csak futólagos mellékesség volna, akkor kamatról nem tudnánk semmit.

Hogy én például másnak tudok 1000 forintot kamatra kölcsönözhetni, nem onnan ered, hogy mások, a kik nem bírnak 1000 forinttal, örülnek, hogy engem a kölcsönadásért jutalmazhassanak, hanem onnan ered, hogy annak az ezer forintnak, mint az én tőkémnek, hatalmában van azt, kinek kölcsönadom, kényszeríteni nekem többet visszaadni, mint 1000 forintot.

Valaminek az ára nem attól függ, hogy a vevő mennyit kívánna adni, hanem attól, hogy az eladó másrésztől mennyivel kapna többet. Egy gyárosnak, a ki visszavonulni óhajt az üzlettől, vannak 100,000 forint értékű gépei. Eladás alkalmával, ha azt a 100,000 forintot nem tudná kamatozólag elhelyezni, neki egyre menne, ha a gépekért a vevőtől az egész értéket egyszerre kapná, vagy részletenként s a vevőnek is egy volna, ha a 100,000 forint birtokában van, hogy egyszerre fizeti-e vagy részletekben. Ha a vevő nem bír nagyobb vagyonnal, akkor csak kedvez neki a részletfizetés, de ugyanilykor kívánhat az eladó, mert a gépek neki nem hajtának hasznót, de meg mert még részben az ő tulajdonát képezik, bizonyos kártérítést. S ez a megtérítés

azon időre míg a gépek tökéletesen ki vannak fizetve, volna nézetem szerint a tulajdonképeni s jogos kamat.

Ezt a példát alkalmazva a nagy forgalomra, azon következésre juttat bennünket, hogy a kamat nem egy társadalmi berendezésnek, hanem azon törvényeknek kifolyása, melyeknek a társadalom alá van vetve. A kamat, a józan kamat mindenestre jogos és igazságos.

Jogos és igazságos addig, míg az üzérkedés tulhajtott haszonlesése uszorává nem teszi, mert ez már szennyfolt a társadalmi életben, melyet el kell távolítanunk teljes erőnkkel, a mi a mai viszonyok alatt sysifusi munka.

A. A.

Budapesti tőzsde.

Érték-tőzsde.

Julius 23. A múlt hét végén beállott nagymérvű baisse ismét kiegyenlített. Most az irányzat szilárdnak mondható.

A nevezetesebb értékpapírok ármozgalmát a következő táblázat mutatja.

	július 16.	jul. 23.
Magyar aranyjár. 4 ^o / ₁₀ -os	99.75	99.30
„ papíráradék	93.50	92.85
„ díjsorsjegyek	119.50	119.50
Tiszai sorsjegyek	120.50	120.50
Magyar hitelbank	291.—	291.—
Első magy. ált. biztosító társaság	3180.—	3175.—
Magy. földh. int. zál. lev. 4 ¹ / ₂ %	95.75	95.75
Osztrák-magyar bank zál. lev. 4 ¹ / ₂ %	101.90	101.85
Cs. kir. kör. arany	5.85	5.82
20 frankos arany	9.85	9.89
Német márka	61.—	62.—

Gabona-tőzsde.

A buza még mindig lanya. A múlt hét végén háborús hírek következtében beállott áremelkedés ismét helyt adott a csekélyebb áraknak.

Lapunk zártakor a következő árakat jegyezték a tőzsdén:

Buza bányási	74—79 kg.	—
„ tiszavidéki	74—79 „	7.55—8.35
„ pestvidéki	74—79 „	7.45—8.25
„ fejérmegyei	74—79 „	7.45—8.25
„ bősikai	74—79 „	—
„ északmagyarországi	74—79 „	7.20—7.80
rozsa	70—72 „	—
árpa takarmány	60—62 „	—
„ égetni való	62—64 „	—
„ sörfőzdei	64—66 „	—
zab őszre	39—41 „	6.00—6.05
tengeri új bányási	—	5.75—5.85
„ másnemű	—	5.65—5.75
küles	—	—
káposzta-repcze	—	—
repcze, augusztusra	—	11 ² / ₅ —11 ¹ / ₂

Marhavásár.

Pozsony, július 20. A mai vásárra összesen 1368 drb szarvasmarhát hajtottak föl és pedig 1036 drb magyar, 125 drb gácsországi, 207 drb német szarvasmarhát. A vásár lanya volt és az árak —50—1 frttal estek, közepeszerű és könnyebb árúknál az árak nem változtak. Fizettek: magyar áruért 54—59, elsőrendű áruért 60—61.50 frtot, gácsországi áruért 56—59 frtot, német áruért 56—62 frtot, teheneért 50—56 frtot, bikáért 51—57 frtot métermázsánkat.

Bécs, július 20-án. Felhajtott 2350 drb és pedig 712 drb magyar, 1165 drb galicziai és 473 drb német. Daczára annak, hogy a felhajtás az előző hetihez képest nem volt nagy, a vásár nagyon nehézkes volt és az árak nem változtak. Fizettek: magyar áruért 53—62 frtot, galicziai áruért 53—58 frtot, német áruért 55—62 frtot, galicziai legelő ökrökért 51—54 frtot métermázsánkat.

Sertés-üzlet.

Bécsi sertésvásár, jul. 21. Felhajtott 6822 db. és pedig 1550 nehéz bakonyi, 2005 könnyebb, 3267 drb fiatal sertés. A magyar árakban a vásár az erősebb felhajtás következtében lanya és nehézkes volt, minek folytán az árak 1 frttal estek. A fiatal sertések árai nem változtak. Fizettek: nehéz bakonyi áruért 33—34 frtot, könnyebb áruért 30—32 frtot, fiatal sertésért 34—40 frtot. Szalonáért 41—42 forintot, zsiradékért 43—44 frtot 100 kilogrammonként.

Budapesti sertésvásár. Kőbánya, jul. 22-én. Az üzlet változatlan, csöndes. Magyar urasági, öreg nehéz 35—36 frt, fiatal nehéz 37¹/₂—38, közép 39—39¹/₂, könnyű 40—41, szedett közép 38.50—39. Szerbiai nehéz 37—37¹/₂, átmeneti szerbiai nehéz 37—37¹/₂, átmeneti közép 37—38, könnyű 37¹/₂ egész 38 frt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Eltűnt okiratok.** Zágrábból sürgönyözik, hogy Skalesics akadémiai levéltáros azzal vádolja Miskatovics képviselőt, ki egyszersmind országos főlevéltárnok is, hogy az ő felügyeletére bízott országos levéltárból a múlt napokban 1800 darab fontos okirat eltűnt. Ezenkívül Skalesics más nagy értékű levéltári iratok elveszéséről is Miskatovicsot teszi felelőssé. A szélső ellenzék körében azt rebesgetik, hogy mindezek okmányok a budapesti országos levéltárba osztattak be. A közvélemény izgatottan várja Miskatovics válaszát.

A kravatte történetéhez. Ezen öltözék darab története sokkal régebb mint azt közönségesen hiszik. Már a régi egyiptomiak, perzsák és görögök is nyakkendővel viseltek. A kravatte elnevezés eredetére nézve azt mondják, hogy XIV. Lajos francia király horvát katonai öltözékén különösen nyakkendőjük tűnt fel, a közembereknél ez egy darab fehérítetlen vászomból, a tisztéknel azonban finom fehér gyolcsból állott, melynek végét rojt szegte be, ez megtetszett a párisiaknak, utánozták s a horvát — kroat — elnevezésből lett a kravate. Az első polgári kravatteok a nyakhoz simultak s azt befűdték. A pénzemberek különösen finomakat viseltek s csipkével díszítették. A nép nyakraválója közönséges posztóból vagy vászomból készült s apró zsinórokkal kötötték össze. A nagy forradalom elseperte a kravatteokat, bizonyos nemét a büszkeségnek helyezték abba, hogy a nyakat s mellet szabadon hagyják. A terroristák azonban visszahozták a nyakraváló divatját, még pedig legnagyobb tulzásában. Akkor mousseline darabokat tekertek szoroson a nyak körül, sokan kitömött vánkussal kerítették nyakukat s a kendőt erre tekerték reá. A kravatte széle felért a szájig, úgy hogy az arcból vajmi keveset lehetett látni s ezt a keveset a pofaszakáll s az arczba fűsült haj takarták el. Azóta a nyakkendő divatja tartja magát s bizonyos irányban követi a közállapotokat, nem csoda tehát, ha formája mai nap már holnaponként változik.

Hogyan töltötték fiatal előkelő hölgyek idejüket a XV. században, megtanulhatjuk Woodville Izabellának, Grey János özvegye s később 1465-ben IV. Eduard király nejének naplójából, melyet kevéssel első férjhezmenetele előtt vezetett: „Hétfőn, márczius 9-én. Négy óraker felkeltem s Kalinn segítségével megfejtém a teheneket. Ezután Rahellel vaját köpültem s ennek kezét, miután megégette, bekötöttem. — 6 óraker: a marhahús megpörköldött, máskor jobban kell vigyáznom. — 7 óraker: édes anyámmal enni adunk a szolga népnek. — 8 óraker: paripámot vakartam meg, két óráig tartott. — 10 óraker: ebédeltünk. — 11 óraker: sétáltam a mezőkön. Grey Jánossal találkoztam, annyira megszorította kezem, hogy könnyem kicsordult s majdnem sikítottam. Valóban nagyon szeretetre méltó s minden vasárnap elmegy a templomba. — 3 óra: Robinson bérlőnkél tűz ütött ki, de hamar eloltották. János négy fentot ajándékozott neki. 6 óraker az apró marháknak enni adtam. 7 óraker: vacsoráltunk. A lud nagyon kemény volt, a disznóhus is megpörköldött, édes anyám meg is pirongatott, pedig mindennek János az oka, nagyon szép s jó fiatal ember. 9 óraker: mindenki lefeküdt.” Ugyan mit mondanának mai hölgyeink, ha így kellene élniük?

Tantalusi kínok. A tanító Tantalus regéjéről beszél az iskolában, elmondja, hogy bár övíg vízben állott is, nem ihatott, mert a mint lehajolt, eltűnt a víz, épen úgy, mint a feletté álló almáfa ágai azonnal visszahúzódtak, a mint éhségtől kínzatva utána nyúlt. Magyarázat után kérdi a tanító: „No hát Pista, mond meg most már, mi az a Tantalusi kín?” Pista: „Ha sok almát eszünk, az után vizet iszunk reá.”

Vendéghívás. „Üdvözlöt hozok a méltóságos báró úrtól és a méltóságos báróné asszonytól, kéretik, szíveskedjék a mai estét velük tölteni.” — „Ücsém a báró úr vagy a báróné egyebet nem mondotnak?” — „A méltóságos báróné azt mondotta a méltóságos báró úrhoz, hogy: «Nagybátyádat, azt a vén szamarat meg kell hívunk, mert sajnos, a családhoz tartozik.»

A törvénnyéből. Enyvesi zsidó uraságot tolvajlással vádolják, bíró elé viszik kihallgatás végett. Bíró: «Vádolt, vallja meg, hogy ön követte el a lopást.» — Enyvesi: «Najdságos Richterleben, árthatlan vadjak, ha reggel vagy este történt volna a dolg, nem mondanám, megeshethett volna, hojd én thetthem; de délután? Sohase. Telt hassal nem jól esik a monka.»

Akkor meglehet. Bíró: Mit tud ön mentségére felhozni? Levi: «Részeg voltam khérem alássan.» Bíró: «Hiába való beszéd, tudjuk, hogy az ön nemzetsége nem igen ad pénzt borért.» Levi: «Hát khérem alássan, én se adtham egy krajczárt se érte, ott állott az öreg elűtthem, senkhi se nem látta, hát csak itham.»

Mandelblüh aranymondásaiából:

Ha a szerencsétlenségünk feltűnését okozza, már meg is vadjonk vigasztolva.

A ki egy jó tréfát kigondolta életibe, az bizony tübet tette az emberiségért, mint o ki kitalálta a revolver.

Én asztat hiszek, hojd az arrogancia a tudatlansági kopszágnak a parókája. (Groiszartig.)

Semi se nem veszedelmeseb, mint mondani fenszúval, a mit mindenki gondolja magának titokban.

A ki maga nem tud kérni, az a másikat felbátorít a megtagadásra! (Fáin.)

Sokáig tönödtem azon rajta, vajjon a balet-tánczos férfi-e?

A sok okokból, a mért én nem kürsztöltem ki engemet, egy fű ok az, hojd a kürsztének küzte van már nadjon sok zsidó.

(Folytatjuk.)

T Á R C Z A.

A VAKAND.

— REGÉNY, IRTA: MARGITAY DEZSŐ. —

(Folytatás.)

De sem a sötétség, sem a távolság nem bosszanták őt: a sötétben háborítlanul, a hosszú úton meg tartósan lehet gondolkozni; a jogigazgató úrnak pedig ezuttal volt miről gondolkoznia.

Egyszerre megállott; mintha valami lódobogást hallana a távolban.

A ló lassú lépésben közeledett felé.

Néhány pillanat múlva a sötétséget egy szípkázó lángugár világosítja meg, melyet nyomban erős fegyverdörrenés követ.

Aztán egy pillanatra csöndes lesz minden, csak a távoli hegyekben hallatszik a visszhang, a mint a fegyver dörrenését elmosódott hangon után majmolja.

De a pillanatnyi csöndet csakhamar egy sebesen vágató ló robaja s egy dörmögő, elégedetlen hang szakítja félbe.

A jövő másodperczben egy elvadult, lovas nélküli paripa száguld el Kristoff úr mellett egyenesen azon irány felé tartva, hol Szomor kastélya fekszik.

A kis jogigazgató megáll egy percze és hallgatózik.

Mintha nem messze előtte valakik küzdenének, néma halálos harczt az éj sötétjében.

Azonban e küzdes zaját sem tart sokáig; mintha egy ember futna a jobb oldalon elnyúló erdő felé. Aztán ismét csöndes lesz minden.

Az éj oly ártatlan arcot csinál, mintha minden a legjobb rendben menne sötét köpenye alatt; de Kristoff úr nem hisz hazug egykedvűségnek s előre siet, hogy mielőbb azon pontra érkezék, hol imént a küzdes zaját hallotta.

Siettében elfeledi sétabotjával az utat kémlelni, minek következtében, lába valami puha tárgyban megakadva, úgy esik orrára, hogy tüzes karikákat hányanak szemei.

Hanem e karikák fényénél semmit sem láthatni; annál fogva, mit szemével nem tehet, megteszi azt kezével: megtapogatója azon puha tárgyat, mely oka lett, hogy orrára bukott; és úgy találja, hogy az egy ember, a ki mozdulatlanul fekszik az út közepén.

— Hohó! üsse kö; — dorombolja maga elé a kurta férfiú; — ez több, mint tréfa; itt gyilkosság követtetett el és...

De nem tudja háborítlanul bevégezni magánbeszédét, mert e pillanatban egy szörös és nehéz valami ütődik arcához, mitől annyira megszeppen, hogy a mint ott guggolt a meggyilkolt ember mellett: négykézláb, mintha valami óriási varanggyá változott volna, virgoncz könnyűséggel oldalt szökik s aztán, mert érzi, hogy az a szörös valami, utána menve, a földhöz lapítja őt, aztán pedig reá nehézkedik, harsány hangon elkezd segítségért kiabálni.

— Segítség, segítség! vérszomjuzó kannibálok akarnak meggyilkolni... Ezer milliom menkü üssön beléd! hiszen kinyomod a lelkemet belőlem! — hé!... emberek!... Mit vétettem neked, kedves atyám, hogy... hé! izé... hiszen én nem vagyok paripa, hogy hátamra nyergeljen valaki! Hé! emberek. Segítség!

— Ki az, ki ott kurjongat? — szól most egy hang az út közepéről.

Az emberi szót az oly érzéssel tölti meg Kristoff úr kebelét, mint a lakatlan szigetre vetődött hajótörést szenvedettét egy távoli vitorla megpillantása.

— Segítség! Én vagyok! — ordít tőle kitelhetőleg, kézzel-lábbal pepiczkélő az alatt a valami alatt, mely őt megnyergelte.

Nemsokára egy gyufa lángjai látszanak, melyet egy dörényi paraszt gyújtott s Kristoff ur e lángok mellett föltekintve lovajára, abban Marat urat ösmeri föl, ki egy telivérű angol komolysággal háta közepére kuporodott s nem mutatta magát hajlandónak onnan leszállani.

Tudva, hogy a fülébe helyezkedett állat nem valami vérengző fenevad, megkönnyebbült kebelével szól oda a parasztnak, hogy szabadítsa ki őt az udvariatlan jóság alól s mi után ez, nem kis fáradság mellett, sikerül: Kristoff úr az elővetődött emberrel a meggyilkolthoz közeledik s az előbbi által gyújtott gyufák lángjainál fölösméri az út közepén fekvőben — Szomort.

Szívének dobogását nem lehetett érezni; arca zöldes-sárga volt, mint a hárs virága; mellénye és inge pedig vértől piroslott.

A pár szeméből kiesett a köny, midőn az el-sárgult arcot megpillantá; gyorsan az ut mellett árokhoz szaladt, melyben az év majd minden részében lehetett vizet találni, s tenyereibe merítve belőle, öntözni kezdte a mozdulatlanul fekvőt.

Kristoff úr ezalatt az ut mentében szalma és kő maradványokat iparkodott összegyűjteni s azt meggyújtva, fölzagatá Szomor ruháit s megtekinté annak sebet.

A föllobogó vörös lángnál láthatóvá lón az: a vér erősen özlött ki belőle, de, minthogy a

kiözönő vér forrása a váll felé irányult, a golyó nem igen látszott nemesebb részeket sérteni.

— De hát ki tehetette ezt, — mormogá fogai között, mialatt a szétszagott fehérneműek segítségével a vér folyását elállítani igyekezett s a sebet úgy-ahogy bekötözté.

A szokatlan időben és helyen égő világosság nem sokára több embert csalt a helyszínére.

Mindannyian megvoltak ütődve; a legnagyobb rész könyezett, mert a meggyilkolt a nép volt s így őt elvesztve, mindannyian veszteséget szenvedtek.

Egyik a másiktól kérdezgette, hogy ki lehetett a tettes? hisz az egész vidék csak hálával tartozott neki nem gondolhattak olyan valakire, ki őt nem szerette, vagy legalább nem tisztelte volna.

Végre egyike az odacsődülteknek, ki esetleg az ut szélen türelmesen ülő és az emberek ideoda futkosását értelmes figyelemmel kísérő Marathoz közeljutott, egész váratlanul elküldte magát:

— Nini, hát ez az állat mit tart a szájában? Valami szörös és olyan, mintha egy sapka volna.

— Az biz az én parókámat apportírozta! — dünnyögi magában Kristoff úr, csak most véve észre, mit eddig a meggyilkolt mellett kifejtett buzgalom közepett nem érzett: hogy kopasz fejét semmi sem fűdi.

Hanem midőn Marat száját fölnyiták, úgy találták, hogy azon tárgy, melyet eddig fogai között tartott, nem paróka, hanem egy rézesattos, szürke, báránypár sapka, melyet e vidéken csak kevesen viselnek.

Kristoff úr magához vette a főveget és minden oldalról figyelmesen megszemlélgette, miközben a lövés után hallott dulakodásra kezdett visszamenekézni.

Szó nélkül dugta a corpus delictit zsebeinek egyikébe.

— Marat derék fickó! — gondolta magában, — és én megbocsátom neki, hogy lóvá tett. Ő kezembe szolgáltatta a szálat, mely engem a tetteshez vezetend. Eh! mintha már kezemben volna. Hanem ő csak a kéz volt... de hát az akarat? üsse kö! e kéz beszélni is tud... majd meglátjuk.

Ezalatt megkereste parókáját s fejére illesztve azt, kiadta a rendeletet Szomor hazaszállítására.

— A mint a kastélyba értek a testtel, rögtön költsétek föl az ápoló orvosát, hogy vizsgálja meg a sebesültet. De vigyázzatok reá, hogy utközben föl ne bomoljanak kötelei.

Ez utóbbi figyelmeztetés fölösleges volt.

A férfiak vigyázva helyezték Szomort a felsőgunyákból rögtönzött hordágyra és óvatosan szállíták át a vadgesztenyék árnyában épült urilak felé.

Kristoff úr, miután meggyőződött, hogy a nép fiai kellő óvatossággal szállítják el a testet, megfordult és majdnem futva folytatta útját Dörény felé.

Szobájába érve, két levelet talált íróasztalán. Egyik nápolyi póstablyeggel volt ellátva; a másik Florenczből érkezett.

Kristoff úr egyiket a másik után feltörte; a bent foglaltakat elolvasta, és azután olyan saját-ságos arcot vágva, mintha valamely nemvárt meglepetés-következtében közel volna az ájulásához, hanem azért, daczára ennek, mégis kacagni akarna, hanyatlott egy közeli székbe...

Közel öt perez telt el, míg ismét magához jöve, megemlékezett ma esteli kalandjáról s a szándékról, melylyel haza sietett.

Fogta tehát magát, s a kapott leveleket öblös tárczájába rejtve, a főépületben mulatókhoz sietett. A vendégek között ott volt a kerületi főszolgabíró, elválaszthatlan társával, az esküdtel.

Kristoff úr épen őt kereste; egy üres terembe vonta a tisztviselőt s körülbelől egy negyed óráig tanácskozott vele, mire az utóbbi esküdt társával sietve hagyta el a kastélyt.

Ámbár a jogigazgató a megrendítő eseményt csupán az eltávozott tisztviselővel közölte, mégis néhány pillanat múlva már többen tudták azt a vendégek közül.

Talán, ha megkérdezték volna, hogy kitől eredt a hír? senki sem tudta volna megmondani, hanem azért mindenki arról beszélt és mindenki igyekezett ahhoz valami különöset, valami rendkívülit hozzátenni.

— Ez hallatlan! — kiáltott Admiralli, midőn a hír hozzája eljutott s elhalványodott, mintha édes testvére meggyilkoltatásáról lett volna szó.

Kristoff ur egy kétértelmű mosolylyal pillantott reá.

— Nemde, ön is teljes szívből sajnálkozik a szerenczétlen sorsa fölött?

— Hogyan lehet ily kérdést intézni hozzám? — No, mert azt hittem, hogy ő nem tartozott legbensőbb barátjai közé míg életben volt; — hanem, természetesen, a halott iránt már nem szokás gyűlöletet táplálni!

— Csalódik, jogigazgató úr, — viszonzá az olasz őszinte komolysággal. — Igaz, hogy pörpatvarom volt vele, melynek ügyetlenségem volt okozója. — Isten látja lelkemet hogy ama nap óta már nem egyszer megbántam hevességemet; ha a világ előítélete vissza nem tartott volna, már bizonyosan kiengeszteltem volna magam iránt; mert most, midőn nem kell többé attól tartanom,

hogy gyávának fognak nevezni és talán szemembe kacagnak, én valék, kinek nem volt igaza.

A jogigazgató könnyedén rántott egyet a vállán.

— Nos, meg van-e most már felőle győződve, hogy a váratlan szerencsétlenség fölött teljes szívből megindultam? — Kérdé az előbbi, miközben szeméit fürkésző tekintettel irányzá Kristoff úr arczára.

— Oh én szívesen elhiszem, hogy őnt meglepte a váratlan esemény; — viszonzá ez az utóbbi szavakat hangsúlyozva. — De hogy is ne? még néhány órával előbb kinevettem volna azt, ki hasonló eshetőségről szólt volna előttem — a mi vidékünkön, a mi jámbor népünk között.

— És igaza lett volna. Istenem! hisz ily rémtörténet csak barbarok közt fordulhat elő!

— Igaza van: csak barbarok közt, kik elég ostobák minden feléjük közeledőt gyanútlanul közelébe bocsátani. Hanem, legyen meggyőződve, hogy én e tekintetben különbözöm honfitársaimtól! Üsse kö! én csak kötve szoktam hinni a komának! nemde, uraságod, ki oly avatottsággal bír a magyaryelv körül, érti eme, szintén nem mindennapi kifejezést?

Admiralli arca megmagyarázhatlan nyugtalanságot árukt el.

Karjánál fogta a színleg gondtalanul nevetgélő emberkét s valami kérdést akart hozzá intézni, midőn a terem másik oldaláról egy éles nő sikoltás remegteté meg a jelenvoltakat.

— Mi az? Mi történt? — kérdék egyszerre hűsan is s a vendégsereg egymáshoz szorulva, tolokodott azon irány felé, honnan a sikoltás hallatszott.

— Valami új szerencsétlenség? — kérdé Admiralli a férfiak között utat nyitva magának. — Oh ég! Szentannay kisasszonyt baj érte! — kiáltott aztán föl fájdalommal, midőn Annát a nők karjai között alétan és halotthalvány arcczal megpillantá.

— Az ég nevére, hölgyeim! mi lelte a grófnót oly váratlanul? — folytatá aztán az alélt hölgyhöz szaladva s alácsüngő karjai egyikén az üteret megtapintva, mintha attól félne, hogy talán már nem is él többé.

— Csak nem halt meg? — kérdé a szintén előre furakodó Kristoff úr, aggodalmasan vizsgálva a hölgyek kezeik között mozdulatlanul fekvő fiatal leányt.

— Oh nem; — nyugtatá őt a hölgyek egyike. — Az egész nem valami jelentékeny esemény.

— De hát az istenért, szóljanak: mi történt? — türelmetlenkedett Admiralli. — Hiszen itt vérsöppeket is látok a szőnyegen!

Kristoff úr elképedve állott egy pillanatig szemben a hölgyekkel, kik mindnyájan azon igyekeztek, hogy Annát öntudatra ébreszszék.

Aztán használva egy alkalmas pillanatot, Admiralli karja alatt Annához csúszott és vizsga szemekkel kémlelé ennek öltönyeit azon az oldalon, hol a szív szokott dobogni.

Ott nem látta azt, minek megtalálásától rettegett.

Anna fehér öltönyén sem vér, sem valamely erőszak nyoma nem volt látható.

Mikor erről meggyőződött, gyorsan lehajolt a szőnyegre s megpillantá, midőn az alélt egyik lefüggő kezéről egy csöpp piros vér csöppent alá.

Fölemelte a kezét s annak hüvelykujján egy jókora vágássebet fűdözött fel, melyből a vérsöppek egymást gyorsan követő piros gyöngyökként hulltak alá.

Mindez oly gyorsan ment végbe, hogy az Admiralli által fölített kérdésre a hölgyek még nem adhattak ezen idő alatt választ.

A jelenvoltak mindannyian a legnagyobb csöndben s a kíváncsiság mozdulatlanságával vártak a feleletre.

De mielőtt azt meghallhatták volna, a körön, melyet Anna körül a bámulók képeztek, egy nő törte magát keresztül, s oda rohanva az alélt leányhoz, keblére ölelte őt a hölgyek karjai közül: mintha ezzel azt akarta volna kijelenteni, hogy e világon neki van a legtöbb joga az alélt ápolásban részesíteni.

E nő Szentannayné volt.

— Mi történt? — kérdé aztán, a meglepetett hölgyektől azon rémülés hangján, melyre csupán anyák képesek, ha forrón szeretett gyermekeiket veszélyben forogni látják.

— Ne rémüljön meg méltóságod; a grófnóknak nincsen jelentékenyebb baja; — igyekezett őt a jogigazgató megnyugtanni.

Szentannayné vagy nem hitt szavainak, vagy nem hallotta azt s még sürgetőbb, nyugtalanabb hangon ismételte a kérdést:

— Mi történt?

— Semmi komoly; — válaszolt egy hölgy, a többiek közül közelebb lépve. — Anna egy darabka fából keresztet igyekezett farni s nagyon bele volt mélyedve munkájába. A kés valószínűleg éles lehetett, a fa pedig kemény. — Mi épen Izidor grófra figyeltünk, a mint nekünk Szomor meggyilkoltatását beszélni kezdte; — Anna kezében a kés megsiklott a kemény fán... föl-sikoltott, s mi láttuk, amint balhüvelyk ujjából a vér kibugygyant.

(Folytatása következik.)